

ut hō nō seq̄tur p̄priā voluntatē: qd̄ pertinet ad vndecimū gradū. Alio° ut regulet eā fīm superioris arbitriū: qd̄ ptinet ad ḡdū decimūz 3° mō ut ab hoc nō defītar ppter dīra & aspera q̄ occurrit, & h̄ ptinet ad nonū. Ponūtur etiā quedā ptinētia ad exstīmatōe; ho minis recognoscētis suū defectū. et hoc tri pliciter. **¶** Uno qd̄ mō p̄ hoc q̄ pprios de fect̄ recoḡscit et s̄siteatur: qd̄ ptinet ad octā gradū. 2° ut ex consideratōe sui defect̄ alīḡ isufficiēt se exstīmet ad maiora: qd̄ ptinet ad septimū. 3° ut q̄zū ad hoc alios sibi p̄ferat qd̄ ptinet ad sextū. Ponuntur et qdā q̄ ptinet ad extītora signa: quoz vñū ē i factū ut. s. hō n̄ recedat i suis operib̄ a via cōi. qd̄ ptinet ad qntū. alia duo sūt i verbis: ut. s. hō n̄ p̄cipiat tps loquēdi: qd̄ pt. net ad quartū nec excedat modū i loquēdo: qd̄ ptinet ad secundū. Alia vero s̄sistūt i extītorib̄ gestib̄ puta in reprimendo extollētiā oculoz. qd̄ ptinet ad primū. et cohīedo extīri vtruz et alia in ep̄te leticie signa qd̄ ptinet ad extītum. **¶** Ad primū ḡ dō q̄ alīḡ abs̄ falsitate pōt se credē et p̄nūciare oib̄ vñloz fīm defect̄ occultos q̄s in se recoḡscit. et dona dei q̄ in alijs latēt. **Vñ Auḡ** oicit in li. de virgītate. Exstīmate alijs i occulto sup̄iores quibus estis i manifesto meliores. Similiter etiam abs̄ falsitate pōt alīḡ consūteri et credere ad oia se lūtile ēē et l̄dignū p̄ pprias vīres: ut sufficiētia suā totā i dēū deferat: fīm illud. 2. ad Cori. 3°. Nō q̄ sufficiētēs sumus alīḡ cogitār a nob̄ q̄ ex nob̄. s̄ sufficiētia nrā ex deo ē: nō ē at̄ s̄cōnenēs q̄ ea q̄ ad alias vir tutes ptinēt hūilitati ascrībat̄: qz s̄c vñuz virtū oritur ex alio: ita nālī ordīne act̄ vñius virtūs p̄cedit ex actu alteri. **¶** Ad scđz dō q̄ hō ad hūilitatē p̄uenit p̄ duo. primo q̄ dē principaliter q̄ ḡre donū. et q̄zū ad hoc i teriora p̄cedit extītora. Aliud aut̄ ē hūanū studiū p̄ qd̄ hō p̄x̄ extītora cohībet: et p̄ modū p̄tingit ad extīpandū iteriore radicē et scđz hūc ordinē assignātur h̄ hūilitatis ḡdū. **¶** Ad extītum dō q̄ oēs ḡdū q̄s **Anfelm̄** pōit: reducūtur ad opinōē et manifestatōnē et voluntatē p̄prie abiectōe: nā primū ḡdū ptinet ad cognitōe p̄pī defect̄. s̄z q̄ viupabile eēt sigs p̄prium defectū amaret: hoc p̄ scđm ḡdū excludit̄: s̄z ad manifestatōnē sui defect̄ ptinet t̄t̄ et q̄r̄ ḡd̄: ut sc̄l̄ alijs nō solū simplicēt suū defectū enūciet: s̄z

pluadeat. Alij at̄ tres ḡdū ptinēt ad appetitū q̄ excellētia extītore nō q̄rit. s̄ extītore abiectōe: uel eq̄nītēt parīs sūe in verbis vel in factis: qz sicut Greḡ dīc in īgistro. nō grande est his nos eē huiles a ḡb̄ honora mur. qz & h̄ seculares glibet faciūt. h̄ ilk ma xime humiles eē debērūt a ḡb̄ alīq̄d pati mur. & h̄ ptinet ad qntū & sextū gradū: uel ēt desiderant extītore abiectōe aplectit: qd̄ ptinet ad septimum gradū. & sic oēs isti gra dūs cōtinēt sub sexto & septio sup̄i enūrat̄. **¶** Ad qntū dicendū q̄ illi tres ḡdū accipiū tur nō ex pte ipsī rei. i. fīm nām hūilitatis. h̄ p̄ cōparatōe ad ḡd̄ hōiuz: qui sūt uel maiores vel minorēs vel eq̄les. **¶** Ad quintū dō q̄ et illa rō p̄cedit de ḡdib̄ hūilitatis nō fz̄ ipsā nām rei fz̄ quā assignant p̄missi ḡd̄ h̄ fīm dīsas bōum dītōes.

Einde cōside

Arandū ē de superbia. Et p̄ de superbia i cōi. **¶** 2° dō p̄ctō primi hōis qd̄ ponit eē superbia. **¶** Circa p̄mū cōruntur octo. **¶** p̄ vtrū superbia sit p̄ctō. **¶** 2° vtrū sit vītū speciale. 3° i q̄ sit sicut in subiecto. **¶** 4° de spēbus ei. **¶** 5° vtrū sit p̄ctō mortale. **¶** vtrū sit grauissimū diūm p̄ctō. **¶** 7° de ordīne eius ad alia p̄ctā. **¶** 8° vtrū debeat poni vi tū capitale.

Ad primū sic proce

dis. Vide q̄ superbia nō sit p̄ctō. Nulluz. n. p̄ctō ē repromissū a deo. p̄mittit. n. de qd̄ ipse facturus ē. n. actor p̄cti. s̄ superbia ē numerat̄ iter p̄promissōes dinas. dī. n. Isa. 60. Ponāte in superbiā seculoz. gaudiū i gnātione & gnātōe. q̄ superbia nō est p̄ctō. **¶** Appetere dīnā sīl̄. tūdinē nō ē p̄ctō. B. n. nāliter appetit quelibet creatura. & h̄ optimū eius cōsistit. & p̄cipue cōuenit rōali creature que facta ē ad imaginē & similitudinē dei. s̄z sicut dī in li. S̄nīaz. Prospī. superbia ē amor proprie excellentie per quā homo deo assūlat̄ q̄ ē excellentissimus. vñ dīc Auḡ i 2° cōfessionū. Superbia celstitudinē imitat̄. cum tu sis vñ sup̄ oia de excelsus. q̄ superbia nō ē p̄ctō. **¶** Dēm nō soluz. ūriat ūriū s̄z ēt opposito virio: ut p̄z p̄phm in 2° ethicorū. s̄z nullū vītū iūēt oppositū eē superbie. q̄ superbia nō ē p̄ctō. **¶** Sz 5 ē qd̄ dīcī Thob. 4°

Supbia nūq; l' tuo sensu aut l' tuo vbo dila
ri pmittas. **R** dicēdū q; supbia noīa ex
h q; alig; g uolutatē tēdit supra id qd̄ ē. **U**n
dic Isidor⁹ i li⁹ ethimologiā. **S**upb⁹ dicit⁹
est. quia sup vult videri q; est. Qui enī vult
supgredi qd̄ ē supb⁹ ē. **D**abz aut̄ b̄ rō recta
ut volitas vni⁹ cuiusq; serat i id qd̄ ē ppor
tionatū sibi. t̄ iō manifestū est q; supbia im
porat aligd qd̄ aduersaf rōni recte b̄ at fac
rōne pcti. ga f; dyo. 4. co⁹ de diui. no. ma
lum aie ē preter rōne esse. vñ manifestū ē
q; supbia ē pcti. **A**d pñu ḡ dicēdū q; su
pbia duplicitē accipi pōt. **U**no. ex eo q; super
gredit regulā rōnis. t̄ sic dicim⁹ cā eē pcti.
Alio pōt supbia noīari simplicē a supexces
su. t̄ fin b̄ oē supexcedēs pōt noīari supbia
t̄ ita repromittit a deo supbia q; gdā supex
cessus bonorū. vñ t̄ glo. **J**ero. dic ibidē. q; ē
supbia bona t̄ mala. quis ēt̄ dīc possit q; su
perbia ibi accipit mālē p̄ abūdantia rerū o
qbus pñt hōies supbīs. **A**d secundū dicē
dū q; eoz q; nālē hō appetit rō ē ordatrix
t̄ ita si aligs a regula rōnis recedit vel i pl⁹
uel in min⁹ erit talis appetit⁹ virtus. sicut
p; de appetitu cibi q; nālē desideraf. supbia
aut̄ appetit excellētiā ī excessu ad rōne re
cta. **U**nī Aug⁹ dic in 14. de ciui. dei. q; sup
bia ē puerie celstudiis appetit⁹. t̄ inde est et̄
q; sicut Aug⁹ dic in 19. de ciui. dei supbia p
uerie imitac deū. odit nāq; cū locys eq̄lita
tē sub illo. h̄ iponē vult locys dñalōne; suā
pillo. **A**d etiuz dō q; supbia directe oppo
nitur virtuti būilitatis q; quodāmō circa ea
dē cū maḡnumitati existit ut s̄ dictū ē. vñ t̄
virtuū qd̄ opponi supbie ī defectū vergēs. p
pinquū ē vicio pusillanimitatis q; o; ponit
maḡnumitati fin⁹ defectū. nā sicut ad ma
gnimitati p̄iet ipellē aiuz ad maḡ h̄ despa
tēz. ita qd̄ būilitati p̄tner retrahēt aiuz ab
iordinati appetitu maḡ h̄ p̄sūptionē. pusil
lanimitas aut̄ si iportet defectū a p̄secutiōe
maḡri. p; oprie opponi maḡnumitati p̄ mo
du defec̄. si āt̄ iportet applicatōz. q; ad aliq;
viliora q; hōies deceāt opponi būilitati h̄
defectū. vtrūq; n. ex ai. pnitate p̄cedit. sic t̄
ērio supbia pōt fin⁹ supexcessu t̄ magnimi
tati t̄ būilitati opponi fin⁹ rōes dñlas. būili
tati qd̄ h̄ q; subiectōz aspānt. maḡnumitati
at̄ scd̄ q; iordinati ad magna se itendit.
sed q; supbia supioritatē quandā iportat
directius opponi būilitati. sicut t̄ pusillani

mitas q; iporat puitatē al i maḡ tendētis oī
recti⁹ opponiſ magnanimitati.

Ad secunduz sic pro

ceditur. **V**idetur q; supbia nō sit spāle pcf;
dicit. n. Aug⁹ in li⁹ de nā t̄ gratia: ḡ sine sup
bia appellatōe nullū pctiū iuenies. t̄ **P**rosp
dicit i li⁹ de vita cōreplatiua: q; nullū pcf; n̄
ne supbia pōt vel potuit eē aut poterit. ḡ sup
bia ē gnāle pctiū. **P**. Job. 33. Ut auertat
hōies ab iniugate. dīc glo. q; h̄ conditōe su
qbire ē el̄ p̄cepta peccādo trāscendē. h̄ fin
Amb⁹ oē pctiū ē transgressio legis dñe t̄ ce
lestiū iobediētia mādator̄. ḡ oē pctiū ē sup
bia. **P**. Oē pctiū spāle alicui spāli virtutū
opponit. h̄ supbia opponit oib⁹ virtutibus
dīc. n. Greg⁹. 34. moral. **S**upbia neq; est
vni⁹ virtutis extictōe st̄eta p̄ cuncta aie mēbra
se erigit. t̄ qsi gnālis ac pestifer morb⁹ cor
pus oē cori pit. t̄ Isidor⁹ dic i li⁹ cibumolo
giay q; ē rūia oiu⁹ virtutū. ḡ supbia n̄ ē spāle
pctiū. **P**. Oē pctiū spāle h̄ spāle mām. h̄
supbia h̄ gnāle mām. dīc. n. Greg⁹. 34. mo
ral. q; alter itumescit auro. alter eloquio al
ter ifsimis t̄ frenis reb⁹. alter sumis celestib⁹
q; virtutibus. ḡ supbia nō ē spāle pctiū. h̄ ge
nerale. **P**. 3 ē qd̄ Aug⁹ dic i li⁹ dnā t̄ gra
Quēat t̄ iueniat scd̄ legē dei supbia ēē pec
catū multū distincū ab aliy vitys. gen⁹ at̄
nō distinguēt a suis spēb⁹. ḡ supbia n̄ ē ge
nerale pctiū. h̄ spāle. **P**. 8. dō q; pctiū super
bie duplicitē pōt cōsiderari. **U**no scd̄. ppaz
spēm quā h̄ er tōne p̄pi obiecti. t̄ b̄ mō su
pbia ē spāle pctiū: q; h̄ spāle obm. ē. n. inor
dinatus appetit⁹. ppaz excellētia ut dictū ē:
Alio pōt cōsiderari scd̄. redūdātā quādā i
alia pctiā. t̄ scd̄ h̄ h̄ quādā gnālitatē. i. qd̄
s. ex supbia oriri pñt oia pctiā: duplići rōe
Uno p; se i. qd̄. t̄. alia pctiā ordinant ad finē
supbia q; ē ppaz excellētia ad quā pōt ordi
nari oē id qd̄ q; iordinate appetit. **A**liomō
iōrecte t̄ q; glaccn̄. t̄. remonendo. phibens
inētum. s. hō per supbia st̄enit dinā legē
per quā phibet a peccādo: scd̄ illud Jere.
2. Cōfregisti iugū: rupisti vincula: dīcisti n̄
seruā. **S**ciendu n̄ q; ad hanc generalitatē
superbie p̄tner q; oia vitiā iterdū ex supbia
oriri pñt: n̄ at̄ ad eā pertinet q; oia vitiā sp
ex supbia orian̄. q; quis. n. oia p̄cepta legis
possit q; transgredi qualicūq; peto ex cōtē
ptu p̄g peritnet ad supbia. no tamē temper

ex cōtēptu aliḡ p̄cepta dīna transgreditur. s̄ q̄nq̄ ex ignorātia. q̄nq̄ ex infirmitate. et i de ē q̄ sicut Auḡ dicit i li⁹ de natura et ḡra multa p̄perā fūit que nō fūit supbe. Ad p̄ mū ḡ dicenduz q̄ Auḡ illa verba iducit in li⁹ de natura et ḡra: nō ex sua p̄sona sed ex p̄sona alteri⁹ q̄ quē disputat. vñ et postmodū iprobat ea. oñdēs φ nō sp̄ ex supbia peccat. P̄t tñ dici q̄ auctoritates ille intelligunt c̄tū ad extiorē effectū supbie: q̄ ē trāsgredi p̄cepta: qđ iuuenit i quolibz p̄ctō. non autē c̄tū ad iteriorē actū supbie q̄ ē cōtēpt̄ p̄ce p̄ti. n. s̄emper p̄ctm fit ex cōtēptu. s̄ q̄nq̄ ex ignorantia: q̄nq̄ ex infirmitate ut dictū ē. Ad sc̄m dō φ q̄nq̄ aliḡ cōmittit aliqđ p̄ctm fīn effectū. s̄ nō fīn affectū: sicut ille q̄ ignoranter occidit p̄t: m: cōmittit patricium fīn effectū: s̄ nō sc̄d̄ affectū: q̄ B̄ nō intēdebat. et sc̄d̄ B̄ trāsgredi p̄ceptū dī dō eē d̄ deu. n. superbire sc̄d̄ effectū qđē s̄emper n̄t sc̄d̄ affectū. Ad tētūz dicendū φ p̄ctm aliqđ p̄t corrupere vītū duplī. Uno⁹ p̄ di rectā ūrietatē ad virtutē. et B̄ mō supbia nō corrupit quālibet virtutē: s̄ solā humilitatē sicut qđlibet aliqđ spālē p̄ctm corrupit quādā spālē virtutē sibi oppositā ūriū agendo. Alio⁹ p̄ctm aliqđ corrupit virtutē abutendo ipsa virtute. et sic supbia corrupit quālibet vītū: iōq̄tū. ex ipfis virtutibz sumit occasio nē supbiedi sicut et q̄buslibet alijs rebus ad excellētiā p̄tinētiā. vñ nō sequitur q̄ fit generale p̄ctm. Ad quartū dō φ superbia attēdit spālē rōnē obiecti que tñ iuuenit p̄t in diuersis materijs. ē. n. iordinat⁹ amor p̄rie excellentie. excellentia autē i diuersis re bus p̄t iuuenit.

Ad tertium sic proce

ditur. Vide φ supbia nō sit i irascibili sicut in subiecto. oīc. n. Greg⁹. 33⁹: moral. Obsta culū veritatis tumor mētis ē: q̄ dū iflat obnubilat. s̄ cognitio veritatis nō p̄tiet ad irascibili s̄ ad vīz rōnālē. ḡ supbia non ē i irascibili. P̄. Greg⁹ dicit. 34⁹: moralū q̄ supbi nō eoz vītā cōsiderat q̄b̄ se hūiliādo post ponat. s̄ q̄b̄ superbiēdo se p̄scrāt. et sic vide tur q̄ supbia ex idebita cōsideratiōe pcedit. s̄ cōsideratō nō p̄tinet ad irascibili s̄ poti⁹ ad rōnālē. ḡ supbia nō ē i irascibili. sed poti⁹ i rationali. P̄. Superbia non solū querit excellētiā i rebz sensibilibz. s̄ etiam i rebz

spūalibz intelligibilibz. ipsa at̄ principaliter cōsistit i cōtēptu dei: sc̄d̄ illud Eccl. x⁹. I ni tiū supbie hoīs apostatare a deo. s̄ i sc̄w̄ cum sit pars appetitiss sensitui non p̄t se extendere i deu et i intelligibili. ḡ supbia nō p̄t eē i irascibili. P̄. Ut dicit i li⁹ s̄nāz Prosperi. supbia ē amor proprie excellētie s̄ amor nō ē irascibili s̄ i cōcupiscibili. ḡ su perbia nō ē irascibili. S̄ s̄ ē qđ Greg⁹ i 2⁹: moral̄ ponit s̄ supbia donū timoris. tumor at̄ p̄tinet ad irascibili. ḡ supbia est i irascibili. R̄ si deo dō φ subiectū cuuslibet vītū uel vītū oportet ingrere ex p̄prio obo. nō. n. p̄t eē aliud obiectū habit⁹ vel aci⁹ ni si qđ ē obm̄ potētie que viri⁹ subiectū. prop̄ uim aut̄ obz supb̄e est ardui. est. n. appetit⁹ proprie excellētie ut dictū ē. Qui oportet φ superbia aliqđ mō ad vim irascibile p̄tineat. Sed irascibilis duplicit accipi p̄t. Uno⁹ p̄ prie et sic ē p̄s appetitus sensitui: sicut i tra p̄prie lūpta ē qđā passio appetit⁹ sensitui. Alio⁹ p̄t accipi irascibili largi⁹. s̄ ut p̄tineat ēt ad appetitū i subiectū cui ēt q̄nq̄ at̄ ri buis ira. put. s̄ attribuim⁹ irā deo et angelis nō quidē fīn passionē: s̄ fīn iudicium iusticie iudicantis. et tñ irascibilis sic cōis̄ dictā n̄ ē potēcia distincta a cōcupiscibili: ut patet ex his q̄ in primo dicra sūt si ḡ arduū qđ ē obm̄ supbie ēt solū aliqđ sensitibile in quod posset tendē appetit⁹ sensitui: oportet φ supbia ēt i irascibili q̄ ē p̄s appetit⁹ sensitui: s̄ q̄ arduū qđ respicit supbia cōiter iue nitur et i sensitibili b̄z i spūalibz rebz. nces se ē dicere φ subiectū supbie sit irascibili nō solū proprie lūpta. put ē p̄s appetit⁹ sensitui s̄ ēt cōius accepta. put iuuenit i appetitu in telleciuo. vñ i demonibz supbia ponit. Ad primū ḡ dō φ cognitio veritatis ē oupler. Una pure speculativa. et banc superbia indirecte impedit subtrahendo causam. sup bus. n. neq̄ deo intelle. tūm sūt suby. it ut ab eo veritatis cognitionē p̄cipiat: fīm illud Matl. xi⁹. Abscondisti h̄ a sapientibz et prudētibz. i. a supbis q̄ sibi sapiētes et prudētes vident et reuelasti ea parvulis. i. humili bus. Neq̄ ēt ab hōibus addiscere dignat̄: cū tñ dicaf Eccl. 6⁹. Si inclinaueris aurē tu am. s̄ humili audiēdo: excipies doctrinam. Alia at̄ est cognitio veritatis. s̄. affectua. et talē cognitōz veritatis directe impedit superbia q̄ supbi duz delectans i p̄pria excellētia

excellētiā vītatis fastidiū: ut Greg^o dīc i 23°.
moral. q̄ superbi et secreta quedā intelligē
da percipiūt et eōp dulcedinē experiri nō pos
sunt. et si nouerint quō sūnt. iegrāt quō sapiūt
vī et p̄y. xl^o. dī. vbi hūilitas ibi sapiētia. Ad
sc̄d̄ dicēdū q̄ sicut ē dictū ē. humilitas at
tendit ad regulā rōis recte fīm quā q̄s verā
estimationem de se habet. hanc āt regulam
recte rōis nō attendit supbia. s̄z de se maio
ra estimat q̄s sint: q̄d̄ contingit ex inordina
to appetitu p̄prie excellentie: q̄d̄ q̄d̄ q̄s rebe
menter desiderat facile credit. et ex h̄ ē ei^o
appetit^o in altiora serf q̄s sibi cōueniant. et
iō q̄cūq̄ s̄ferūt ad h̄ q̄ aliquis estimet se s̄
id q̄d̄ ē: iducūt hoiez ad supbia: q̄rū vñū ē q̄
aligs cōsidēt defect^o aliorū: sic eōrio Greg^o
ibidē dicit. q̄ sc̄i viri vñtū cōsideratōe vīcī
sim sibi alios preferūt. ex h̄ ḡ nō habetur q̄
supbia sit in rōnali: s̄z q̄ aliḡ cā ei^o i rationē
existat. Ad ētū dō q̄ supbia n̄ ē solū i ira
scibili fīm q̄ est pars appetitus sensitiū: s̄z
put cōmuniū irascibilis accipīt ut dictuz
est. Ad q̄rtū dō q̄ sicut Aug^o dicit. i4^o de
ciui. dei. amor precedit oēs alias aī affectio
nes. et est causa earuz. et iō pōt poni p̄ qualz
aliarū affectōnū. et sc̄d̄ h̄ superbia dicil esse
amor p̄prie excellentie: iqtū ex amore cāt
iordinata presumpcio alios superandi: q̄d̄ p̄
prie ptinet ad supbia.

Ad quartum sic pro
cedit. Vide q̄ cōuenienter assignent qua
tuor supbie sp̄es q̄s Greg^o assig^t 23°. moral.
dicens. Quatuor q̄ppe sunt sp̄es q̄b^o oīs tu
mor arrogantiū dīmōstrat: cū bonū aut a se
metipsis h̄re se estimāt: aut si sibi datun dīs
per credūt: p̄ suis h̄ accepisse meritis putāt
aut cū iactāt se h̄re id q̄d̄ nō habent: aut de
spectis ceteris singulariter videri appetunt
h̄re q̄d̄ h̄t. Superbia. n̄ est vñtū distinctuz
ab ifidelitate: sicut ē humilitas ē h̄t^o distin
cta a fide: s̄z q̄ aliquis estimet bonū se nō ba
bē a deo: l̄ q̄ bonū ḡre h̄eat ex meritis p̄pis
ad ifidelitatē ptinet. ḡ nō debēt pōt sp̄es su
pbie. Dī. Idē nō dō poni sp̄es oīs op̄ genep
s̄z iactantia ponit sp̄es mēdacy ut s̄ hitū ē.
ḡ nō dō poni sp̄el supbie. Quedaz alia
viden̄t ad superbiā ptinē q̄ hic nō cōnume
rantur. dīc. n. Jero. q̄ nihil ē tam superbiuz
q̄s iegrāt videri. et Aug^o dīc. i4. de ciui. dei.
q̄ excusare se de peccato cōmissō ad supbia

ptinet. p̄sūptio etiā q̄ q̄s tendit ad assequen
dum aliqd̄ q̄d̄ supra se ē maxie ad supbia p̄
tinere vī. nō ḡ sufficenter p̄dicta diuisio cō
prehēdit supbie sp̄es. P. Inueniunt alie
diuisiōes supbie. diuidit. n. Anselmus exalte
tionē supbie dicēs. q̄ qdā ē i volūtate: qdā
in sermone: qdā in operatōe. Bernardus ēt
ponit. i2. grad^o supbie q̄ sūt: curiositas: mē
tis leuitas: inepta leticia: iactātia: singulari
tas: arrogantia: p̄sūptio: defensio p̄cōrū si
mulata cōfessio: rebellio: libertas: peccandi
cōsuetudo: q̄ nō vident cōprehēndi sub sp̄e
bus a Gregl. assig^t. ḡ vidēt q̄ i cōuenienter
assignēt. In h̄tū suffic auctoritas Greg^o
gl. Be^o dō q̄ sicut ē dictū ē. superbia sp̄oz
rat i moderatū excellentie appetitū: g. f. nō ē
p̄m rōnē rectā. Est āt cōsiderandū q̄ q̄libet
excellentia p̄sequit̄ aliqd̄ bonū h̄tū: qd̄ qdē
pōt triplici cōsiderari. Uno^o fīm se. Manu
festū es. n. q̄ quātū mai^o ē bonū qd̄ q̄s h̄z
tātō p̄ h̄ excellētiā maiore p̄sequit̄. et iō cū
aligs attribuit sibi mai^o bonū q̄s habeat. Se
quēs ē q̄ eius appetit^o tendit i excellētiā p̄
priā vītra modū sibi cōueniente. et sic ē tīta
sp̄es supbie: cū. f. aligs iactat se babē qd̄ non
h̄z. Alio^o ex parte cāe: put. f. excellenti^o ē q̄
aliqd̄ bonū isti alicui a seipso: q̄d̄ insit cī
ab alio. et iō cū aligs estimat bonum qd̄ h̄z
ab alio ac si habet a seipso. serf p̄sequēs ap
petit^o eius i p̄priā excellētiā s̄ suū modūm
Est āt duplicitē aligs cā sui boni. uno^o effi
cienter. alio^o meritorie. et fīm h̄ sumūt due p̄
me supbie sp̄es. f. cū q̄s a semetip̄ habē esti
mat qd̄ a deo h̄z: v̄l cū p̄pis meritis sibi da
tū desuper credit: z̄mō ex pte mōi h̄ndi. p̄t
excellentior aligs reddit ex h̄ q̄ bonū aliqd̄
excellētiā celis possidet. vñ ex h̄ ē serf ior
dinate appetit^o i p̄priā excellētiā. et fīm h̄ su
mis q̄rta supbie sp̄es que ē cū aligs alius de
spectis singulari vult videri. Ad p̄muz ḡ
dō q̄ vera estimatio pōt corūpi duplicitē.
Uno^o in vñiversali. et sic in his q̄ ad finē p̄ti
net corūpi vera estimatio p̄ ifidelitatem.
Alio^o in aliq̄ p̄ticulari eligibili. et h̄ nō facit i
fidelitatem: sic ille q̄ fornicatur estimat pro
tempore illo o bonū eē sibi fornicari: nec enī ē in
fidel: sicut eēt si i vñiversali dicēt fornicatō
nem eē bonā. et ita ēt ē i proposito. nā dicē i
v̄l aliqd̄ bonū eē qd̄ nī ē a deo. et ḡrāz hōib^o
p̄ merit̄ dari: p̄tēt ad ifidelitatē. s̄z q̄ aligs
ex iordato appetitu p̄pē excellētiā ita dō bōis

suis glieſ ac ſi ea a ſe habet uel ex meritis p
prie pertinet ad ſupbia et non ad infidelitate
pprie loquendo. Ad ſecondu m oboq iactant a
ponit ſpes mendacu q̄tū ad extiorē actum
q̄ q̄ ſallo ſibi attribuit qd nō hz. s; q̄tū ad i
teriorē cordis arrogatiā ponit a Bregl. ſpes
ſuperbie. Ad tertiū oboq ingratuus ē qui ſi
bi attribuit qd ab alio hz. vñ due prime ſup
bie ſpecies ad ingratitudinē ptiuent. q̄ aut
aliquis ſe excusat de pctō qd hz. ptiuer ad tertiā
ſpēz q̄ p B aliqis attribuit ſibi bonū inoce
tie qd nō hz. q̄ at aliqis pſuptuſe tendit i id
qd s; ipsū ē. p̄c pue videt ad quartā ſpēm
ptiuer f; ſe illa tria que ponit Anſelmus
accipiūſ ſm progressū pcti cuiuſlibet qd p
corde cōcipit. 2° ore proferit. 3° ope pficit. I
la at duodeci q̄ ponit Bernardus ſumū ſe op
pitiuit ad duodeci ḡdus hūilitatis de qd³
bitū ē. Nā p̄m ḡd hūilitatis ē corde et cor
pore ſe hūilitatē oñdē defixis i trā aspecti
bus: cui opponiſ curiositas p quā aliqis curi
oſe vbiq; et iordinate circuſpicit. 2° ḡd hūili
tatē et paucia verba et rōabilita loq̄tū aliqis
nō clamofa voce: 3° quē oppoſit leuitas mē
tis per quā. 4° hō ſupbie ſe hz in verbo. 5° ḡdus
hūilitatis ē ut nō ſit facilis et promptus i riſu:
cui oppoſit iepita leticia. 4° ḡd hūilitatis est
taciturnitas vñq ad interrogatoz: cui oppoſit
iactantia. 5° ḡd hūilitatis ē tenē qd cōis re
gula mōaſterij hz: cui opponiſ singularitas
p quā. 6° aliqis ſāctioz vult apparere. 6° ḡdus
hūilitatis ē credē et pñunciare ſe oib⁹ vilio
re: cui opponiſ arrogatiā p quā. 7° hō ſe aliqis
p̄t. 7° ḡd hūilitatis ē ad oia ūtile et indi
gnū ſe cōfiteri et credē: cui opponiſ pſuptio p
quā aliqis reputat ſe ſufficiētē ad maiora. 8°
ḡd hūilitatis ē cōfeffio pctōz: cui opponiſ
defenſio eorūdē. 9° ḡd ē i ouris et alpī ſe
pientiā ſāpteti: cui oppoſit ſimulata cōfeffio
per quā. 10° aliqis nō vult ſubire penā p pctis
q̄ ſimulate cōfiteſ. 11° ḡd hūilitatis ē obediē
tia: cui opponiſ rebellio. 12° ḡd hūilitatis ē
ut hō nō delectet ſe facē p̄priā volūtātē: cui op
ponit libertas p quā. 13° hō delectet ſe libē facē
qd vult. Ultim⁹ at grad⁹ hūilitatis est timor
dei: cui opponiſ peccandi conſuerudo que
ipliact dei cōceptū. In his aut duodeci ḡdi
bus tāqū ſolū ſuperbie ſpes: ſe et qđam
antecedētia et ſequētia: ſic et ſe de hūilitate
dictū ē.

Ad quintū ſic p̄d

ceditur. Quidetur q̄ ſupbia nō ſit pctm mor
tale: q̄ ſup illiu p̄. Dñe de me ſi feci iſtud
dīc glo. ſ. vniuersale pctm qd est ſuperbia. ſi
igitur ſupbia eēt pctm mortale. oē pctz eēt
mortale. P. Q̄ pctm ſriat caritati: ſe ſup
bia nō ſidet cōtrariari caritati: neq; q̄tū ad
dilectionē dei: neq; q̄tū ad dilectionē p̄ximi
q̄ excellētia quā q̄ ſordiate p ſuperbiā ap
petit nō ſp ſriat honori dei aut utilitati p̄
ximi. ḡ ſuperbia nō ſit pctm mortale. P.
Q̄ pctm mortale ſriat virtuti: ſe ſupbia nō
ſriat v̄tuti: ſe poti ex ea oris: q̄ ſe Bregl. dīc
34. mortali. aliqui hō ſe ſumiſ celeſtibusq; ſe
tutibus ſumet cit. ḡ ſupbia non ē pctm mor
tale. H̄z ē qd Bregl in eod em li dicit q̄
evidētissimū reproborū ſignū ſupbia eſt
at ſumilitas electorū: ſe hoies n̄ ſiū ſpro
bi. p pctis v̄tialib⁹. ḡ ſupbia nō ē pctm v̄ni
ale: ſe mortale. P. dicendū q̄ ſupbia hūili
tati opponiſ. humilitas aut proprie respicit
ſubiectionē hois ad deū ut ſe dictū ē. Unde
eōrio ſupbia p̄prie respicit defectū hō ſubie
tionis: f. n. ſ. q̄ aliqis ſe extollit ſupra id qd ē
ſibi pſixū ſm dinā regula in uel mēſurā: con
tra id qd apla dicit. Nos at nō i imēſū glia
mūr: ſe ſm mēſurā quā mēſus ē nobis de⁹.
et iō dī Ecl. x. Initius ſupbie hois apostola
tare a deo. ſe i hoc radix ſupbie cōſiderat q̄
hō aliqualiter nō ſubycit deo et regule ipſi.
Manifestū ē at q̄ hocipſū qd ē non ſubyci
deo hō rōnez pcti mortalit. hoc. n. ē auerti a
deo. vñ ſequētē ē q̄ ſupbia ſm gen⁹ ſuū eſt
pctm mortale. H̄c tñ i aliqis q̄ ſe ſuo genere
ſit petā mortalia. putat ſe fornicatiō et adul
terio ſit aliq mor⁹ q̄ ſit petā v̄talia. p̄p̄ eo
rū ipſectoz: q̄. ſ. pñueniūt rōis iudiciū. et ſit p̄
ter eius ſensū. ita et et circa ſupbia accidit
q̄ aliq mor⁹ ſupbie ſit pctā v̄talia dū eis
rō nō cōſentit. Ad p̄m ſe ſit pctā v̄talia ſe
dictū ē. ſupbia n̄ ē oē pctm p ſuā eēntiaz: ſe
p quādā ſdūdātia. i q̄tū. ſ. ex ſupbia oia pec
cata oixiri p̄nt. vñ n̄ ſeq̄ ſe oia petā ſit mor
talia. ſe ſolū qñ oixiū ſe ſupbia ſplera quaz
dixim⁹ eēt pctm mortale. Ad ſecundū di
cēdū q̄ ſupbia ſo qdē ſriat dilectōi dītū
i q̄tū. ſ. ſuperb⁹ nō ſe ſubycit dītū ſe
prout oz. et qñq etiam ſriat dītū ſe
mi i q̄tū. ſ. aliqis iordinate ſe prefert p̄xi
mo et ab eius ſubiectione ſe retrahit: in quō

etiam derogat dñe regule ex q̄ sunt homin̄ or-
dines instituti; put. s. en' eorum sub alio eē de-
bet. **A**d fr̄m dō q̄ superbia nō oritur ex v̄
tutibus sicut ex cā per se; sicut ex cā pacci-
dens. in q̄z tū. s. alijs ex virtutib⁹ occasionez
superbie sumit. nihil at p̄hibet qn̄ vnum ſ̄-
riorū sit alteri⁹ cā pacens: ut dī in 8°. phy-
ſicorū. vnde ēt de ipsa humilitate alig super-
biunt.

Ad sextum sic proce-

dit. **V**ides q̄ superbia n̄ sit ḡuissimuz p̄ctōz
Quato. n. aliquo p̄ctō difficult⁹ caueſ: tanto
videtur eē leui⁹. s̄ superbia diffiſillime caueſ.
q̄ sicut Aug⁹ dīc in regula: ceta p̄cta in mal⁹
operibus exercent ut ſiat. superbia aut̄ bonus
opib⁹. ſidias ut periāt. q̄ superbia n̄ ē ḡuissi-
mū p̄ctōz. **P**. **M**aius malū maiori bono
oppomit. ut ph̄s dīc i 8° eth corū. s̄ humilitas
eū opponit superbia n̄ ē maxia virtutū ut ſ
habitū ē. ḡ t virtu q̄ opponit̄ maiorib⁹ virtu-
tibus. puta iſidelitas: despicio: odiū dei. hōi
cidū t alia b̄mō: ſūt ḡuiora p̄cta q̄ super-
bia. **P**. **M**aius malū n̄ punit p̄ minus ma-
lū. s̄ iterdū superbia punit palia p̄cta: ut pat̄z
ad Rō. p. vbi dī p̄ p̄hi p̄ elatōez cordis tra-
dicti ſūt i reprobuſ ſenſū: ut faciat q̄ nō queri-
ant. q̄ superbia n̄ ē ḡuissimū p̄ctōz. **V**ed
q̄ ē qd̄ ſup illud ps. Superbi iniq̄ agebat vſ
q̄q̄q̄. dīc glo. maximū p̄ctō in hōie ē ſup-
bia. **R** dō q̄ i p̄ctō duo attēdūt. s. auer-
ſio ad cōmutabile bonū q̄ mālit ſe h̄z i p̄ctō
t auerſio a bono l̄cō. mutabili q̄ cōfomalit t
cōpletiuſ rō p̄cti. ex pte aut̄ cōuerſiōis n̄ h̄z
superbia q̄ ſit maximū p̄ctōrum: q̄ celiſtudo
quā ſuperbus inordinate appetit ſm ſuā rō
n̄ n̄ h̄z maximā r̄pugnatiā ad bonū v̄cul
ſex pte auerſiōis ſuperbia h̄z maximā ḡuita-
re: q̄ in alij p̄ctis h̄z a deo querit vel. p̄p̄t
ignorant: aut̄ p̄p̄t prop̄t iſirmatitē: ſine. ppter
ſideriū cuiuscūq̄ alteri⁹ boni. s̄ ſuperbia h̄t
auerſionē a deo ex hoc ipso q̄ n̄ vult deo t
eius regule ſubijci. **T**u Boeti⁹ dīc q̄ cū oia
virtu ſugiat a deo: ſola ſuperbia ſe deo oppoit.
pp̄t qd̄ ē ſp̄alit̄ dīc Jaco. 4°. q̄ deus ſuperbis
refiſtat. t iō auerti a deo t eius p̄ eptis qd̄ ē
q̄i cōsequēs i alij p̄ctis p̄ſe ad ſuperbia p̄iet
cui⁹ act⁹ ē dei ſept⁹: t q̄ id qd̄ ē p̄ ſe. p̄t⁹
est eo qd̄ ē p̄ aliud. cōsequēs ē q̄ ſuperbia ſit
ḡuissimū p̄ctōz ſm ū gen⁹: q̄ excedit in
auerſiōe q̄ formalit cōplet p̄ctō. **A**d p̄mū

ḡ dō q̄ alij qd̄ p̄ctō difficile caueſtar dupli-
ter. **U**no ppter vehementiā ipugnat. ppter ūū ipetū
t qd̄ h̄z diffiſili⁹ ē refiſte cōcupie. ppter ei⁹ cō
naturalitatē: ut dī in 2° ethicorū. t talis diſ-
ſicul as vitandi p̄ctō ſūt p̄cti tūmūt
q̄i qd̄ ſuā ſuperbia ſit alteri⁹ cā pacens: ut dī in 8°. phy-
ſicorū. vnde ēt de ipsa humilitate alig ſuper-
biunt. **S**ecundū ſic p̄o

ex hoc ipso quod per eius remedio deus permittit
ruere homines in alia peccata.

Ad septimum sic pro

cedit. **V**idetur quod superbia non sit primum omnes
peccata. **P**rimum n. **S**aluae in omnibus sequentibus.
sed non omnia peccata sunt cum superbia; nec omnia ex superbia.
Dicitur. **A**ugustinus. **I**lli de natura et gratia. **P**er multa per
pera sunt quae non sunt superbe. **G**rauia superbia non est
primum omnis peccatum. **P**. **E**ccl. x. dicit quod ini
tiu superbie est apostatare a deo. **G**rauia a
deo est per se superbia. **P**. **D**ictum peccatum est vir
tim ordinem virtutum. **I**maginatio non est prima vir
tutum; sed magis fides. **G**rauia superbia non est primus
peccatum. **P**. **2. ad Thymos. 3. dicitur.** **M**ali ho
mines et seductores perficiunt in perditione. et ita vir
tim principium non. **A**llie homines non sit a maximo peccato
superbia est maximus peccatum ut dictum est. non
est igitur primus peccatum. **P**. **I**d quod est secundum appa
rentiam et factorem est posterius eo quod est secundum veri
tatem. **S**pouse dicit in libro 3. ethicorum. **Q**uod superbum est
fictor fortitudinis et audacie. **G**rauia audacie est prius virio superbie. **S**ed hoc quod dicitur **Ecclesie**
x. Initium omnis peccati superbia. **P**. **B**ea dicendum quod
illud quod est per se est primum in omnibus genere. dictum est
at secundum quod auctoratio a deo quod formaliter completum est
pertinet ad superbiem per se. ad alia autem
peccata ex consequenti. et inde est quod superbia habet rationem
non primum. et est principium omnis peccatum ut secundum
dictum est cum de causis peccati ageretur ex parte auctoratio
nis quod est principalior in peccato. **A**nd pimis quod di
cendum quod superbia dicitur esse omnis peccatum initium: non quod
quodlibet peccatum singulariter ex superbia oriatur
sed quodlibet genus peccati natum est ex superbia oriatur.

Ad secundum dicitur apostatare a deo. dicitur enim
superbie huiusmodi initium: non quasi aliquod aliud
peccatum a superbia exstans: sed quod est prima superbie
pars. dictum est. n. **Q**uod superbia principaliter resipic
subiectum dicitur quia cōtēnit: ex consequenti
autem cōtēnit subiecti creature proprie deum. **A**d
tertium dicendum quod non omnis est eundem ordinem vir
tutum et virtutum. nam virtus est corruptio virtutis. id
est quod est primum in grauia est postremum in corruptio
ne. et ideo sicut fides est prima virtutum. ita si de
litas est ultimum peccatum ad quam habet quoniam per alia
peccata perducitur. unde super illud post. **E**xianite
exinanite usque ad fundatum in ea dicitur. **Q**uod coacernatur de
virtutum subreptit dissidientia. et apostolus dicit. ad Thymos. p. **Q**uod quodam spelleteres
scientiam bonam circa fidem naufragauerit. **A**d
quartum dicendum quod superbia dicitur esse gressum pec

catorum ex eo quod per se competit principio ex qua atten
dit gressus in peccato: et ideo superbia est grauia
te alterum peccatum. competit ergo cum superbia etiam ali
qua peccata leuiora quae est ex ignorantia et infirmitate
permittuntur: sed inter grauia peccata primum est superbia:
sicut enim per quam alia peccata aggrauantur. et quod id
quod est primum in causando: est etiam in recendendo.
et super illud post. **E**mundabor et delicto
maximo dicitur gloriosus hoc est a delicto superbie
quod est ultimum redemptum ad deum et primum rece
detur. **A**d quintum dicitur quod per se ponit superbiam
circa factorem fortitudinis: non quod solus in hoc consi
stat. sed quod per hoc maxime reputatur se posse ex
cellentiam apud homines consequi audax uel fortis.
videat.

Ad octavum sic pro

cedit. **V**idetur quod superbia debet ponit vitium
capitale. **I**sidorus. n. et **Cassianus** enumerant sup
bia inter virtutem capitalia. **P**. **S**uperbia videtur
esse idem inani glorie: quod virtus excellens
est. sed ianis gloria ponit vitium capitale. **G**loria
superbia est ponit vitium capitale. **P**. **Augustinus**
dicit in libro de virginitate. **Q**uod superbia iudicatur
paupertate: nec enim est sine tali comite. sed in iudicio po
nit vitium capitale ut secundum beatum est. et multo magis
superbia. **P**. **H**oc est quod Gregorius. in moralibus enum
erat superbiam iter virtutem capitale. **P**. **D**icendum quod sicut ex secundis partibus superbia duplicit
considerari potest. Uno secundum se: prout secundum est quodam spâ
le peccatum. Alio secundum quodam influentiā in omni peccato
capitalia atque iudicatur ponit secundum quodam spâle peccato ex
bus multa gloria peccatum oriuntur. et ideo quodam considerante
rantes superbiā secundum quodam spâle peccato con
numeraverunt eam alii virtutis capitalibus. **G**regorius vero
coconsiderans universaliter eius influentiam
quam habet in omni virtute ut dictum est: non
connumeravit eam alii virtutis capitalibus virtutis. sed
postulat eam reginam omnium virtutum et matrem. **U**nus
Gregorius dicit in libro moralibus. **I**psa virtutum regia su
perbia cum deuictum plene corcepit. mox illud
secundum principalem virtutem quod est quodam suis ducibus
defensum tradidit: ex quo virtutum multitudines
oriuntur. et per hoc patet responsio ad quartum
ad secundum dicendum quod superbia non est idem inani
glorie. sed causa eius. nam superbia iordicatur excellens
apparet. sed ianis gloria appetit excellens mani
festationem. **A**nd tertium dicitur quod ex hoc quod in iudicio quod est
vitium capitale oriuntur ex superbia: non segregatur quod
superbia sit vitium capitale: sed quod sit aliud prin
cipaliter capitalibus virtutis.